

Otizm Spektrum Bozukluğu

Otizm spektrum bozukluğu (OSB), sosyal iletişim, sınırlı ilgi alanları ve tekrarlayan davranışlarla karakterize olan karmaşık bir gelişimsel durumdur. Otizm yaşam boyu devam eden bir bozukluk olarak kabul edilmekte ve bu bozukluğun şiddeti otizmlili bireyler arasında değişmektedir.

Teşhis

Otizmin erken belirtileri, çocuk bir yaşına gelmeden ebeveynler/bakıcılar veya çocuk doktorları tarafından fark edilebilir. Bununla birlikte çocuk 2 veya 3 yaşına geldiğinde semptomlar tipik olarak daha tutarlı bir şekilde görünür hale gelir. Bazı durumlarda otizmle ilgili işlevsel bozulma hafif olabilir ve çocuk okula başlayana kadar belirgin olmayabilir.

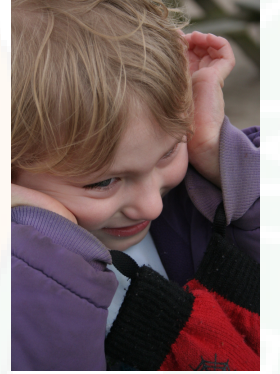
Sosyal iletişim eksiklikleri

- Başkalarıyla ilgi alanlarının paylaşılmasında azalma
- Kendi ve başkalarının duygularını anlama ve sergilemede zorluk
- Göz temasını sürdürmekten kaçınma
- Sözel olmayan jestlerin kullanımında eksiklik
- Tekdüze konuşma
- Mecazları, kelimenin gerçek anlamıyla yorumlama
- Arkadaş edinme veya arkadaşlık sürdürmede zorluk
-

Sınırlı ilgi alanları ve tekrarlayan davranışlar

- Davranışta esnek olmama, değişimle başa çıkmada aşırı zorluk
- Başkalarını dışlayarak bazı konulara aşırı derecede odaklanmak
- Başkalarının bu konularla eşit derecede ilgilenmesini beklemek
- Rutin bozulmaları ve yeni deneyimleri tolere etmede zorluk
- Duyusal aşırı duyarlılık-örneğin yüksek seslerden kaçınma
- El çırpma, sallanma, dönme gibi basmakalıp hareketler
- Eşyaları, genellikle oyuncakları çok özel ve simetrik bir şekilde düzenlemek

Çocuğun davranışıyla ilgili ebeveyn/bakıcı/öğretmen endişeleri ortaya çıktığında bir çocuk doktoru, çocuk psikoloğu, çocuk nöroloğu ve/veya bir çocuk ve ergen psikiyatristi tarafından özel bir değerlendirmeye tabi tutulmalıdır. Bu değerlendirme, ebeveyn/bakıcı ile görüşmeyi, çocuğu gözlemlemeyi ve yapılandırılmış bir şekilde çocukla etkileşim kurmayı ve bazen diğer bozukluklardan ayırmak için ek testler yapmayı içerir. Bazı belirsiz durumlarda otizm teşhisi ertelenebilir ancak erken teşhis ve dolayısıyla erken eğitim çocuğun gelişimi açısından kritik öneme sahiptir.

Risk faktörleri

- Mevcut bilim birkaç genetik faktörün otizm riskini karmaşık bir şekilde artırabileceğini öne sürüyor. Frajil X Sendromu ve Tüberöz Skleroz gibi belirli genetik faktörlerin otizm teşhisi konması için artan bir risk oluşturduğu tespit edilmiştir.
- Valproik asit ve talidomid gibi bazı ilaçlar hamilelik sırasında alındığında daha yüksek otizm riski ile ilişkilendirilmiştir.
- Otizmlili bir kardeşe sahip olmak otizm teşhisi konma olasılığını artırır.
- Ebeveynlerin yaşı daha büyük otizm riski ile ilişkilidir.

Aşların otizm teşhisi olasılığını artırdığına dair bilimsel kanıt yoktur.

İrk, etnik köken veya sosyoekonomik durumun da OSB ile ilişkisi bulunmamıştır.

Tedavi

Otizmin “tedavisi” olmamakla birlikte çocuğun işlevselliğini artıracak etkili müdahaleler vardır.

Sosyal beceri eğitimi: Grup veya bireysel ortamlarda yapılan bu müdahale, otizmlı çocukların sosyal becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur.

Dil ve Konuşma terapisi: Çocuğun konuşma kalıplarının ve dil becerilerinin geliştirilmesine olanak sağlar.

Ergoterapi: Günlük yaşam aktiviteleri ve uyum becerilerindeki eksikliklerin yanı sıra motor beceriler ile ilgili sorunları da ele alır.

Ebeveyn eğitimi: Ebeveynler, problem davranışlara müdahale ve çocuklarında uygun davranış geliştirmenin etkili yollarını öğrenirler.

Özel eğitim hizmetleri: Otizmlı çocuklar, sosyal iletişim eksiklikleri, sınırlı ilgi alanları ve tekrarlayan davranışları için okulları tarafından sağlanan Bireysel Eğitim Planı kapsamında, akademik olarak tam potansiyellerine ulaşabilirler.

Birlikte ortaya çıkan koşulları tedavi etmek: OSB olan çocuklar yaşlarına göre daha sık uykusuzluk, kaygı ve depresyon yaşarlar. Ayrıca daha sık dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğuna sahiptirler. OSB olan çocukların otizme ek zihin engeli tanıları da olabilir. Psikoterapi ve/veya ilaç tedavisine ek olarak yukarıdakilerin tümünü içeren uygun hizmetler ile bu durumların etkisi azaltılabilir.

İlaç tedavisi: Bir çocuk psikiyatristi, eşlik eden depresyon, anksiyete ve dürtüsellik durumunu değerlendirebilir. Uygun ilaçlar varsa yardımcı olabilir.

Özel diyetler ve takviyeleri içeren çeşitli tamamlayıcı ve alternatif müdahaleler, OSB olan çocuklarının gelişimine yardımcı olması açısından ebeveynler tarafından yıllar içinde denenmiştir. Bugüne kadar bu tür spesifik müdahaleleri açıkça tavsiye eden ikna edici kanıtlar YOKTUR. Bu tür müdahalelerle ilgili araştırmalar devam etmektedir.

Güncel bilgilere ulaşmak için
Çorum RAM Instagram sayfasını takip edebilir,
Özel Eğitimde Akademik Günler kayıtları ve
diğer içeriklere ulaşmak için
Çorum RAM YouTube kanalına
abana olabilirsiniz.

<http://meb.ai/fbjgBY>

<http://meb.ai/JHULYB>

Kaynak

American Psikiyatri Birliği (2013). Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Beşinci Baskı (DSM-5), Tanı Ölçütleri Başvuru El Kitabı (Çev. Ed. E Köroğlu) Ankara, Hekimler Yayın Birliği.